

**GŁÓWNY INSPEKTOR
NADZORU
BUDOWLANEGO**

**KATASTROFY BUDOWLANE
W 2016 ROKU**

Warszawa, czerwiec 2017 r.

1. WPROWADZENIE

Katastrofą budowlaną, zgodnie z art. 73 ustawy - Prawo budowlane, jest niezamierzone, gwałtowne zniszczenie obiektu budowlanego lub jego części, a także konstrukcyjnych elementów rusztowań, elementów formujących, ścianek szczelnych i obudowy wykopów. Nie jest katastrofą natomiast uszkodzenie elementu wbudowanego w obiekt budowlany nadającego się do naprawy lub wymiany, uszkodzenie lub zniszczenie urządzeń budowlanych związanych z budynkami, jak również awaria instalacji.

Postępowanie wyjaśniające w sprawie przyczyn i okoliczności katastrofy prowadzi właściwy miejscowo organ nadzoru budowlanego I instancji – powiatowy lub wojewódzki inspektor nadzoru budowlanego (*art. 76 ust. 1 pkt 1 w związku z art. 74 ustawy - Prawo budowlane*). Postępowanie to może przejąć organ wyższego stopnia – wojewódzki inspektor nadzoru budowlanego oraz Główny Inspektor Nadzoru Budowlanego (*art. 77 ustawy - Prawo budowlane*).

Osoby winne powstania katastrofy budowlanej podlegają odpowiedzialności zawodowej oraz karnej. Odpowiedzialność zawodowa dotyczy osób pełniących samodzielne funkcje techniczne w budownictwie, tj. projektantów, kierowników budów (*robót*), inspektorów nadzoru inwestorskiego, którzy mają odpowiednie uprawnienia budowlane i są członkami właściwej okręgowej izby zawodowej.

W Głównym Urzędzie Nadzoru Budowlanego prowadzony jest rejestr katastrof budowlanych od 1995 roku¹. W rejestrze znajdują się informacje o katastrofach budowlanych przekazane przez powiatowych lub wojewódzkich inspektorów nadzoru budowlanego w ramach zadań i kompetencji określonych w art. 76 ust. 1 pkt 2 ustawy - Prawo budowlane.

Na podstawie danych wprowadzonych do rejestru w Głównym Urzędzie Nadzoru Budowlanego corocznie dokonywane są analizy katastrof budowlanych, a ich wyniki publikowane na urzędowej stronie internetowej.

2. WSTĘPNA ANALIZA KATASTROF BUDOWLANYCH W ROKU 2016

W prowadzonym elektronicznie systemie rejestracji katastrof budowlanych zarejestrowano **367** katastrof budowlanych, które wystąpiły w 2016 roku. Analizę tego rodzaju zdarzeń, zaistniałych w 2016 roku przeprowadzono na podstawie danych wprowadzonych do rejestru, aktualnych na dzień 31 maja 2017 r. W stosunku do 5 katastrof, tj. 1,4% spośród wszystkich zarejestrowanych w 2016 r., postępowania w zakresie przyczyn i okoliczności ich zaistnienia nie zostały zakończone, w związku z czym nie zostały one w pełnym zakresie uwzględnione w analizie.

Najwięcej katastrof - **349** - wystąpiło w obiektach oddanych do użytkowania, w których nie prowadzono robót budowlanych. Stanowiły one 95% wszystkich katastrof.

W większości w 2016 roku, podobnie jak w poprzednich latach, katastrofy budowlane dotyczyły budynków o konstrukcji murowej, mieszkalnych lub gospodarczo-

---

¹ Od 2008 roku rejestr katastrof budowlanych prowadzony jest elektronicznie, jako RKB. Po modernizacji, od 2013 roku, występuje pod nazwą RKB-2.

inwentarskich, o niewielkiej kubaturze i wysokości do 12 m. Zwykle były to obiekty eksploatowane dłużej niż 50 lat. W zdecydowanej większości, katastrofy dotyczyły obiektów, których właścicielami lub inwestorami były osoby fizyczne.

Główną przyczyną **313** katastrof były zdarzenia losowe stanowiące 85,3% wszystkich katastrof. Zdarzeniami tymi w roku 2016, podobnie jak w latach poprzednich, były najczęściej porywiste wiatry i pożary. Zdecydowanie mniej liczną grupę stanowiły katastrofy - **39** zdarzeń - wynikające z błędów podczas utrzymania, to jest 10,6%, a najczęstszą ich przyczyną był zły stan techniczny. Statystycznie najmniej wydarzyło się katastrof, do których przyczyniły się błędy podczas wykonywania robót budowlanych - odnotowano **8** takich przypadków (2,2%) oraz błędy w opracowaniu dokumentacji – **2** przypadki (0,5%).

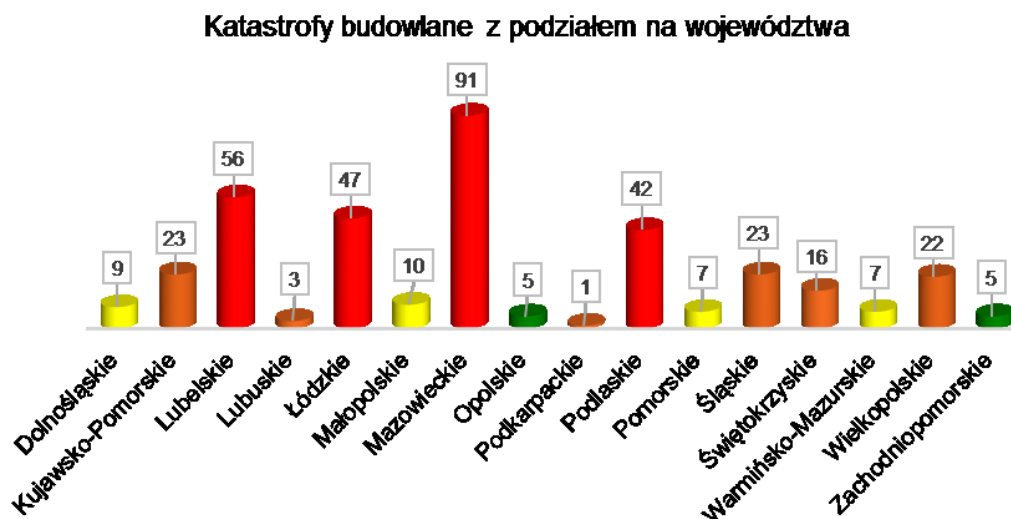
W roku 2016 poszkodowane zostały łącznie **54** osoby w 35 katastrofach (14 osób poniosło śmierć, a rannych zostało 40 osób).

3. SZCZEGÓŁOWA ANALIZA KATASTROF BUDOWLANYCH

3.1. Miejsce wystąpienia katastrofy

Katastrofy budowlane w 2016 r. miały miejsce we wszystkich województwach. Najwięcej katastrof odnotowano w województwach:

- mazowieckim – **91** (24,8% ogólnej liczby katastrof),
- lubelskim – **56** (15,3% ogólnej liczby katastrof),
- łódzkim – **47** (12,8% ogólnej liczby katastrof),
- podlaskim – **42** (11,4% ogólnej liczby katastrof).

Najmniej katastrof miało miejsce w województwach:

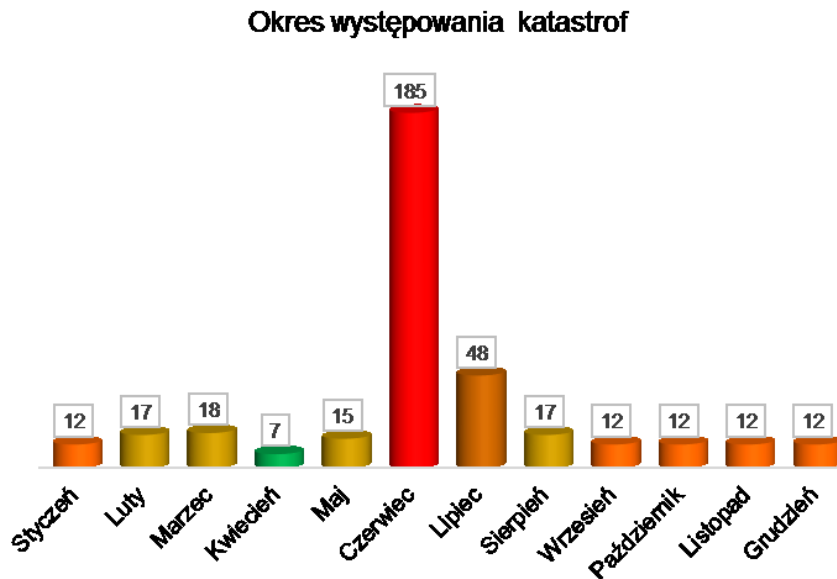
- podkarpackim – **1**,
- lubuskim – **3**,
- opolskim i zachodniopomorskim – po **5**.

Najwięcej katastrof wystąpiło w powiatach:

- sokołowskim (woj. mazowieckie) – **37** (41% liczby katastrof w województwie),
- kraśnickim (woj. lubelskie) – **30** (54% liczby katastrof w województwie),
- piotrkowskim (woj. łódzkie) – **25** (53% liczby katastrof w województwie),

- kolneńskim (woj. podlaskie) – 18 (43% liczby katastrof w województwie),
- ostrołęckim (woj. mazowieckie) – 16 (18% liczby katastrof w województwie).

Najczęściej zdarzenia te występowały w czerwcu **185** (50% ogólnej liczby katastrof) i lipcu **48** (13%). Najmniej katastrof miało miejsce w kwietniu – **7** (2%).

W 2016 roku wystąpiła 1 katastrofa obiektu, w stosunku do którego organem właściwym do prowadzenia postępowania wyjaśniającego przyczyny i okoliczności katastrofy był wojewódzki inspektor nadzoru budowlanego. Pozostałe 366 zdarzeń dotyczyło obiektów pozostających we właściwości powiatowych inspektorów nadzoru budowlanego. Nie wystąpiły przypadki przejęcia, na podstawie art. 77 ustawy Prawo budowlane, przez wojewódzkiego inspektora nadzoru budowlanego, postępowania wyjaśniającego przyczyny i okoliczności powstania katastrofy budowlanej.

3.2. Rodzaje obiektów budowlanych ulegających katastrofom

W 2016 r. katastrofom budowlanym ulegały najczęściej budynki mieszkalne, gospodarcze lub inwentarskie. Najrzadziej zdarzenie to dotyczyło budynków zamieszkania zbiorowego, budynków magazynowych i obiektów przemysłowych.

Podział ze względu na rodzaje obiektów budowlanych, które uległy katastrofom przedstawia się następująco:

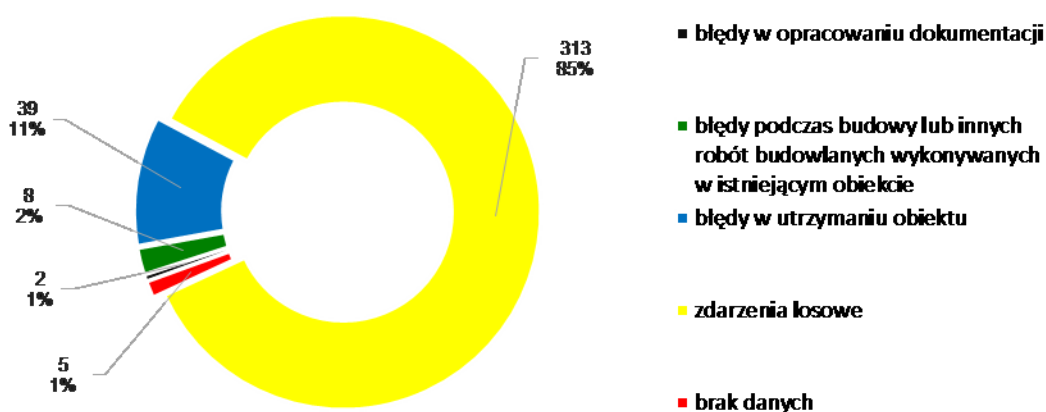
- **183** katastrofy budynków gospodarczych i inwentarskich,
- **136** katastrof budynków mieszkalnych,
- **11** katastrof obiektów użyteczności publicznej,
- **9** katastrof budynków magazynowych,
- **9** katastrof obiektów przemysłowych,
- **2** katastrofy budynków zamieszkania zbiorowego,
- **17** katastrof innych budowli.

3.3. Przyczyny katastrof²

Jako główną przyczynę katastrof budowlanych w 2016 r. organy nadzoru budowlanego wskazywały:

- w **313** przypadkach zdarzenia losowe, do których zalicza się działania sił natury, takie jak: silne wiatry, intensywne opady atmosferyczne, w tym z wyładowaniami atmosferycznymi, wstrząsy sejsmiczne, jak i związane z działalnością człowieka, np. wybuch gazu, pożary, wypadki komunikacyjne powiązane ze zniszczeniem budynku, inne wybuchy,
- w **39** przypadkach błędy podczas utrzymania obiektu budowlanego,
- w **8** przypadkach błędy podczas budowy nowego obiektu lub wykonywania innych robót budowlanych w istniejącym obiekcie,
- w **2** przypadkach błędy podczas opracowania dokumentacji obiektu budowlanego.

Główne przyczyny katastrof budowlanych

Ponadto jako dodatkowe przyczyny organy terenowe wskazywały:

- w 20 przypadkach zdarzenia losowe,
- w 16 przypadkach błędy podczas utrzymania obiektu budowlanego,
- w 4 przypadkach błędy podczas budowy nowego obiektu lub wykonywania innych robót budowlanych w istniejącym obiekcie,
- w 2 przypadkach błędy podczas opracowania dokumentacji obiektu budowlanego.

3.3.1. Zdarzenia losowe jako przyczyny katastrof

Jak wskazano wyżej w 313 przypadkach wskazano następstwo zdarzeń losowych jako główną przyczynę katastrofy budowlanej, zaś w 20 przypadkach jako przyczynę dodatkową (w 16 z tych zdarzeń przyczyną główną były błędy dotyczące utrzymania obiektu budowlanego). Często na przyczynę katastrofy składało się kilka wskazanych niżej zdarzeń, np. intensywne opady atmosferyczne współwystępujące

² Analiza, w tym zakresie została sporządzona na podstawie 362 katastrof budowlanych i nie w pełni obejmuje 5 katastrof, w stosunku do których postępowania wyjaśniające przyczyny i okoliczności ich zaistnienia nie zostały zakończone.

z silnym wiatrem lub wyładowaniami atmosferycznymi albo pożar spowodowany wybuchem gazu. Analiza w odniesieniu do rodzaju zdarzeń losowych pozwala na stwierdzenie, że:

- w 189 przypadkach przyczyną katastrofy były silne wiatry,
- w 61 przypadkach pożar,
- w 18 przypadkach intensywne opady atmosferyczne,
- w 1 wyładowania atmosferyczne.

W pozostałych przypadkach (56 zdarzeń) wskazano na inne, niewymienione wyżej przyczyny losowe, takie jak: wybuch gazu (19 przypadków), uszkodzenie obiektów budowlanych przez pojazdy (4 przypadki), inne wybuchy (3 przypadki), nadmierne obciążenia śniegiem (2 przypadki), wskutek przewrócenia drzewa (2 przypadki), kradzież elementów konstrukcyjnych (2 przypadki).

Spośród 189 katastrof spowodowanych **silnymi wiatrami** najwięcej miało miejsce w województwach:

- mazowieckim – 61 katastrof (67% wszystkich zdarzeń na terenie województwa),
- lubelskim – 48 katastrof (86% wszystkich zdarzeń na terenie województwa),
- podlaskim – 41 katastrof (98% wszystkich zdarzeń na terenie województwa),
- łódzkim – 27 katastrof (57% wszystkich zdarzeń na terenie województwa).

W wyniku tego typu katastrof najczęściej zniszczeniu ulegały budynki gospodarcze lub inwentarskie (146) oraz budynki mieszkalne jednorodzinne (59).

Spośród katastrof spowodowanych wiatrami 163 wydarzyły się od 17 do 26 czerwca 2016 r., przy czym tylko 17 czerwca 2016 r. odnotowano 96 takich zdarzeń. W wyniku czerwcowych wichur odnotowano szkody m.in. w województwie mazowieckim (51), lubelskim (41), podlaskim (38), łódzkim (15) i świętokrzyskim (8).

W grupie 61 katastrof będących skutkiem **pożarów** najwięcej odnotowano w województwach: mazowieckim (14) i łódzkim (10). Katastrofom spowodowanym pożarami uległy przede wszystkim budynki mieszkalne (26, w tym 16 jednorodzinnych i 10 wielorodzinnych) oraz gospodarcze lub inwentarskie (12).

Wśród 19 katastrof zaistniałych w wyniku **wybuchu gazu** większość, stanowiły katastrofy spowodowane gazem propan-butan (16 przypadków). Najwięcej zdarzeń spowodowanych tym czynnikiem miało miejsce w województwach:

- lubelskim (4 katastrofy),
- kujawsko-pomorskim i świętokrzyskim (po 3 katastrofy).

Największą grupę obiektów, które na skutek wybuchu gazu uległy katastrofie stanowiły budynki mieszkalne (17 katastrof - 13 jednorodzinnych i 4 wielorodzinne).

3.3.2. Błędy podczas utrzymania obiektu budowlanego jako przyczyny katastrof

W wyniku błędów podczas utrzymania obiektu budowlanego nastąpiło 39 katastrof. W wielu przypadkach na przyczynę katastrofy składało się kilka czynników, np. brak działań prewencyjnych polegających na niewykonywaniu kontroli okresowych ujawniających zły stan techniczny i niepodejmowanie działań przez właściciela lub zarządcę. W szczególności błędy te dotyczyły:

- złego stanu technicznego obiektu budowlanego (28 przypadków),
- braku wykonania kontroli obiektu budowlanego (13 przypadków),
- braku podjęcia wymaganych działań przez właściciela lub zarządcę wynikających z kontroli obiektu budowlanego (4 przypadki),
- braku wykonania wymaganych obowiązków przez właściciela lub zarządcę, wynikających z działań organów nadzoru budowlanego (4 przypadki),
- innych okoliczności (10 przypadków, w tym 2 przypadki wybuchu gazu propan-butan spowodowane niewłaściwym zabezpieczeniem urządzeń i ich wadliwym przechowywaniem).

Najwięcej katastrof budowlanych, których przyczyną były błędy podczas utrzymania obiektu budowlanego odnotowano w województwach: kujawsko-pomorskim (9), wielkopolskim (8), śląskim (6), mazowieckim (4). Tego typu katastrofy dotyczą najczęściej budynków gospodarczych i inwentarskich (17) oraz mieszkalnych (18, w tym 15 jednorodzinnych i 3 wielorodzinne). Istotnym czynnikiem, w tym przypadku, jest również wiek obiektów. Większość z nich – aż 77% była użytkowana ponad 50 lat (30 przypadków).

Zły stan techniczny obiektów budowlanych wynikał najczęściej ze zużycia technicznego oraz braku wykonywania bieżących remontów i napraw, a także braku informacji o konieczności wykonania takich prac z uwagi na nieprzeprowadzanie kontroli okresowych. Przyczyną pośrednią (dodatkową) były również warunki pogodowe, takie jak silny wiatr czy ulewny deszcz, które przyspieszyły katastrofę części obiektów w nieodpowiednim stanie technicznym.

3.3.3. Błędy podczas budowy nowego obiektu lub wykonywania innych robót budowlanych w istniejącym obiekcie jako przyczyny katastrof

W wyniku błędów podczas budowy nowego obiektu lub wykonywania innych robót budowlanych w istniejącym obiekcie nastąpiło 8 katastrof. Tak jak przy wcześniej omawianych przyczynach, do wystąpienia zdarzenia na ogół przyczyniła się więcej niż jedna nieprawidłowość przy wykonywaniu robót budowlanych.

Błędy te najczęściej dotyczyły:

- naruszania obowiązków przez uczestników procesu budowlanego, braku należytego nadzoru na budowie (4 przypadki),
- nieprzestrzegania technologii wykonania (5 przypadków),
- dokonania odstępstw od projektu budowlanego (2 przypadki),
- naruszania przepisów w zakresie stosowania wyrobów budowlanych (1 przypadek),
- innych okoliczności (2 przypadki).

3.4. Etapy procesu budowlanego, podczas których wystąpiła katastrofa

Zdecydowana większość katastrof budowlanych w 2016 r. wystąpiła w obiektach budowlanych, w których nie prowadzono robót budowlanych. Na 367 zdarzeń zarejestrowanych w 2016 r.:

- **349** katastrof nastąpiło podczas utrzymania obiektów, w których nie prowadzono żadnych robót budowlanych (95% wszystkich katastrof),
- **18** katastrof nastąpiło podczas prowadzenia robót budowlanych (5% wszystkich katastrof).

Spośród wskazanych 18 katastrof zaistniałych podczas prowadzenia robót budowlanych:

- w 10 przypadkach katastrofa miała miejsce podczas prowadzenia robót budowlanych w istniejącym obiekcie, tj. w trakcie jego rozbudowy, przebudowy, nadbudowy, odbudowy lub remontu,
- w 7 przypadkach katastrofa wystąpiła w trakcie budowy nowego obiektu,
- 1 katastrofa miała miejsce podczas rozbiórki obiektu.

Na 349 katastrof zaistniałych podczas utrzymania obiektów, w których nie prowadzono robót budowlanych:

- 331 katastrof miało miejsce w użytkowanym obiekcie,
- 18 katastrof miało miejsce w obiekcie wyłączonym z użytkowania na podstawie decyzji administracyjnej.

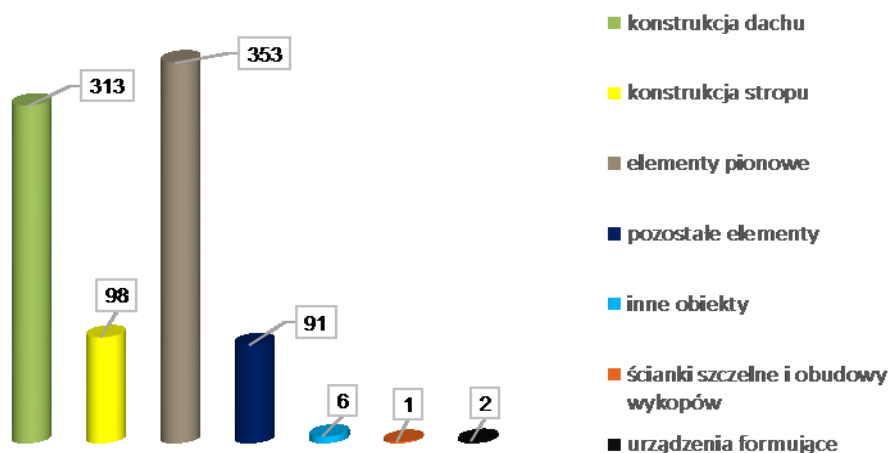
3.5. Elementy obiektu budowlanego objęte katastrofą

Podczas katastrof budowlanych najczęściej zniszczeniu ulegały ściany i dachy budynków. Elementami obiektów budowlanych objętymi katastrofą były w:

- **353** przypadkach pionowe elementy konstrukcyjne,
- **313** przypadkach konstrukcja dachu,
- **98** przypadkach konstrukcja stropu,
- **91** przypadkach pozostałe elementy obiektu,
- **6** przypadkach elementy obiektów, takich jak: mosty, wiadukty, drogi, wały, zapory, śluzy, jazy i sieci,
- **2** przypadkach urządzenia formujące, np. szalunki,
- **1** przypadku ścianki szczelne lub obudowy wykopów.

Elementy obiektu objęte katastrofą

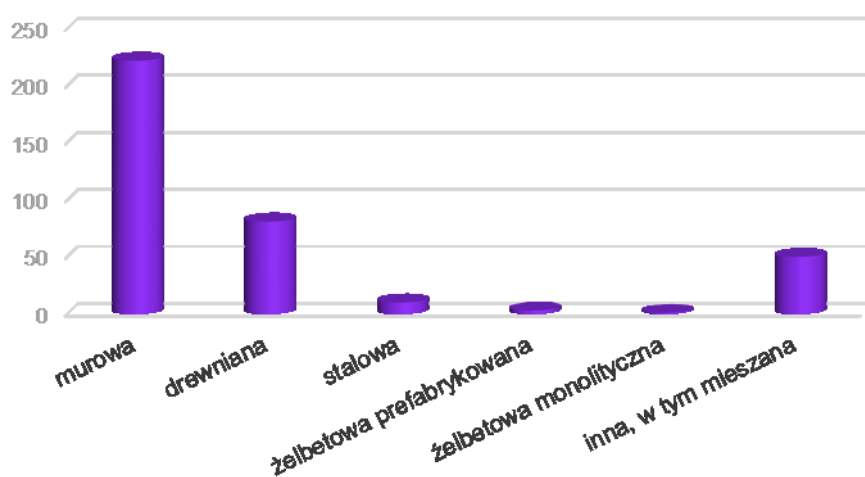

3.6. Rodzaje konstrukcji nośnej obiektu ulegającego katastrofie

Najwięcej katastrof budowlanych dotyczyło obiektów o konstrukcji murowej, natomiast najmniej – o konstrukcji żelbetowej i stalowej. Konstrukcja nośna obiektów ulegających katastrofom to, wg wyszczególnienia:

- murowa – **222** obiekty (60,5% wszystkich katastrof),
- drewniana – **81** obiektów (22,1% wszystkich katastrof),
- stalowa – **10** obiektów (2,7% wszystkich katastrof),
- żelbetowa prefabrykowana – **3** obiekty (0,8% wszystkich katastrof),
- żelbetowa monolityczna – **1** obiekt (0,3% wszystkich katastrof),
- inna, np. mieszana – **50** obiektów (13,6% wszystkich katastrof).

Konstrukcja obiektów zniszczonych w wyniku katastrofy

3.7. Czas eksploatacji obiektu ulegającego katastrofie

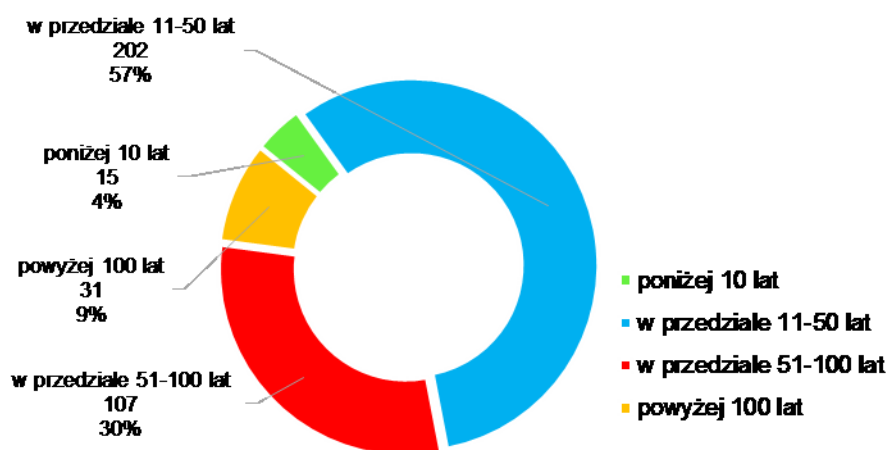
Z 367 katastrof budowlanych, które miały miejsce w 2016 r., 12 dotyczyło obiektów w budowie. Pozostałe 355 obejmowało obiekty w trakcie użytkowania albo wyłączone z użytkowania na podstawie decyzji administracyjnej oraz istniejące obiekty, w których

prorowadzone były roboty budowlane. Czas eksploatacji tych obiektów do momentu katastrofy wynosił:

- poniżej 10 lat – dla **15** obiektów (4%),
- w przedziale 11 - 50 lat – dla **202** obiektów (57%),
- w przedziale 51 - 100 lat – dla **107** obiektów (30%),
- powyżej 100 lat – dla **31** obiektów (9%).

Z powyższej analizy wynika, że 138 obiektów, tj. 39% tych, które uległy katastrofom było eksploatowanych dłużej niż 50 lat.

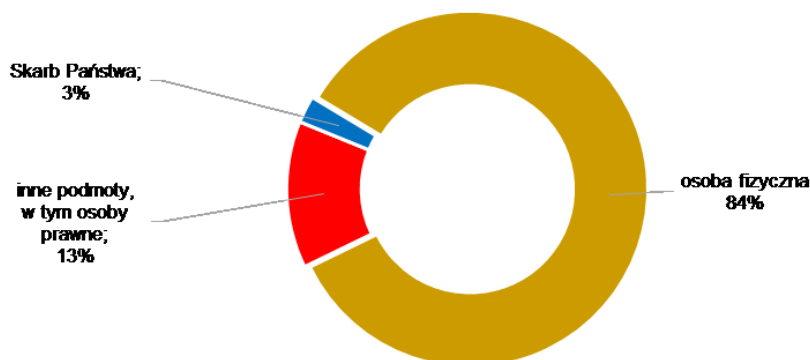
Czas eksploatacji obiektów zniszczonych w wyniku katastrofy

3.8. Inwestor lub właściciel obiektu ulegającego katastrofie

Większość, to jest 84% obiektów budowlanych, które uległy w 2016 r. katastrofom budowlanym stanowiła własność osób fizycznych. W 309 przypadkach inwestorem lub właścicielem obiektów budowlanych dotkniętych katastrofą były osoby fizyczne. Natomiast 49 zdarzeń dotyczyło obiektów będących własnością innych podmiotów, w tym spółek, jednostek samorządu terytorialnego, bądź innych podmiotów posiadających osobowość prawną, jak również wspólnot mieszkaniowych

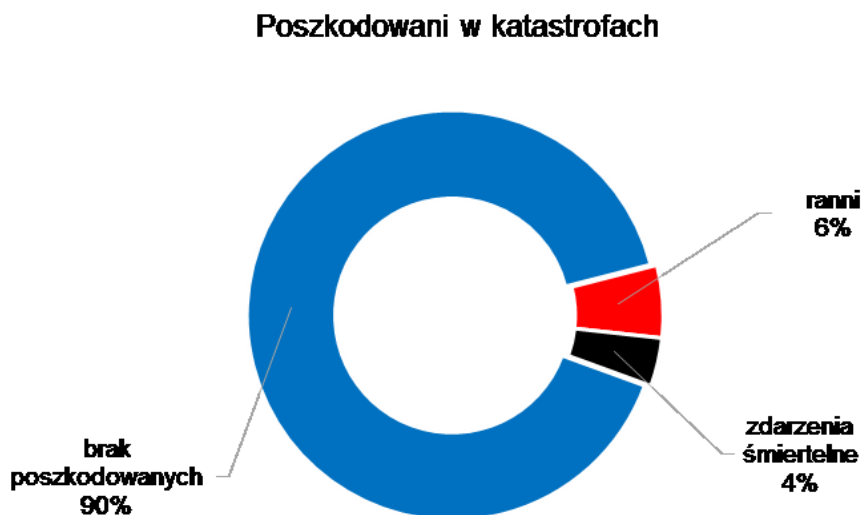
Inwestor lub właściciel obiektu, który uległ katastrofie

czy spółdzielni mieszkaniowych. Najmniej, to jest 9 katastrof, nastąpiło w odniesieniu do obiektów budowlanych będących własnością Skarbu Państwa.

3.9. Osoby poszkodowane w katastrofach

W roku 2016 poszkodowane zostały łącznie 54 osoby. W 35 katastrofach budowlanych 14 osób poniosło śmierć (14 wypadków, w tym 6, w których byli również ranni), a rannych zostało 40 osób (27 zdarzeń).

Opracowanie:
Departament Inspekcji i Kontroli Budowlanej.